

Barne- og familiedepartementet
Forbruker-, tros- og livssynsavdelingen

postmottak@bfd.dep.no

⌈Vår dato: 1. okt. 2021

⌈Vår ref.:

⌈Saksbehandler: Letmolie/Dahle

Høring av endringer i gravplasslova og gravplassforskrifta; Høringsvar fra KA

Vi viser til høringsnotat fra Barne- og familiedepartementet (BFD) av 2. juli 2021 med forslag til endringer i gravplasslova og gravplassforskrifta.

Innledning

KA vil innledningsvis uttrykke støtte til at departementet har sett behovet for gjennomgang og endringer i lov- og regelverk for gravplassforvaltningen i lys av bl.a. ny trossamfunnslov og andre samfunnsendringer. Vi er bl.a. tilfreds med at departementet understreker at gravplassforvaltningen er å anse som offentlig virksomhet, og at forslaget fra departementet på grunnlag av dette omtaler forhold som er knyttet til utøvelse av offentlig myndighet i et organ i Den norske kirke.

Oppfølging av NOU 2014: 2

Vi finner grunn til å minne om at departementet ennå ikke ha svart ut flere av forslagene i *NOU 2014: 2 Lik og likskap* og innspillene som kom i høringen til denne offentlige utredningen. Læutvalget kom med flere forslag når det gjelder egenbetaling, festeavgifter og andre økonomiske forhold for den som er ansvarlig for gravferden. Forslagene er i liten grad fulgt opp av Regjeringen, på tross av bred støtte i høringen. Regjeringens har i praksis avvist alle forslag som kan gi økte offentlige utgifter, på tross av at utredningen understrekte at likebehandlingsprinsippet mellom ulike gravferdsformer også bør få betydning på det økonomiske området.

2. Forslag som er knyttet til gravplassmyndighetens offentligrettslige regulering

Lokal gravplassmyndighet og forvaltningsloven

KA er positiv til departementets presisering av at kirkelig fellesråd som lokal gravplassmyndighet er omfattet av forvaltningsloven og tydeliggjøringen av gravplassvedtektenes offentligrettslige status. Vi tror presiseringen når det gjelder kravene i forvaltningslova kapittel VII ved fastsettelse og kunngjøring av lokale gravplassvedtekter vil øke kvaliteten på den lokale saksbehandlingen, og vil understreke den rollen som gravplassmyndigheten har for alle innbyggerne i kommunen.

På bakgrunn av bortfallet av kirkeloven til fordel for trossamfunnsloven støtter også KA departementets forslag om å lovregulere at gravplassforvaltningen er omfattet av bestemmelsene om taushetsplikt og arkivbestemmelser på lik linje med oppgaver som utføres av kommune og stat. Det er vesentlig at det ikke skal medføre noe reduserte rettigheter for brukere av at den offentlige

gravplassmyndigheten er lagt til kirkelig fellesråd. KA støtter derfor også forslaget om å lovregulere klageadgang og klageinstans for enkeltvedtak vedtatt av lokal gravplassmyndighet.

3. Uttalelse fra kirkelig organ ved utvidelse eller vesentlig endringer av gravplass ved kirke

Forslaget om uttalelse fra berørte kirkelige organer ved utvidelse eller endring av gravplass er mest relevant i de kommuner der det er kommunal gravplassforvaltning. Gravplassene ligger ofte ved en kirke, og det er vesentlig at kommunen i slike tilfeller vurderer om tiltaket berører kirkebygget eller bruken av denne, parkeringsplasser eller andre kirkelige forhold. KA støtter forslaget, da det er avgjørende å sikre at de kirkelige hensyn ivaretas på en skikkelig måte ved slike tiltak ved kirke. Det vil i utgangspunktet være kirkelig fellesråd som er berørt kirkelig instans når det gjelder forhold ved et kirkebygg, jfr. fellesrådets ansvar for å opptre på soknets vegne når det gjelder kirkebyggets forvaltning i Kirkeordning for Den norske kirke. Vi vil anmode om at departementet presiserer dette i rundskriv mv der denne bestemmelsen skal omtales.

KA har merket seg at departementets høringsbrev ikke omtaler gravplassenes eiendomsforhold i tilknytning til drøftingen av utvidelse eller vesentlig endring av gravplassen. Gravplassene er soknets eiendom, og kommunal gravplassforvaltning innebærer derfor at kommunen skal drive virksomhet på annen eiers grunn. Tiltak på en gravplass fra kommunenes side vil uansett kreve at kommunen forholder seg til eier av gravplassen og eiers representant. KA ber om at dette forholdet blir omtalt mer direkte i forarbeidene til denne lovbestemmelsen.

4. Krav om medlemskap

KA støtter forslaget om at § 22 i gravplassloven om medlemskap i Den norske kirke oppheves. KA legger til grunn at det fortsatt kan være aktuelt å stille krav om medlemskap for noen kombinasjonsstillinger der arbeid på gravplass/krematorium utgjør kun en del av stillingen, og der det vil være rettslig adgang til å oppstille krav om medlemskap i den andre delen av stillingen, jfr. § 40 i kirkeordning for Den norske kirke og § 30 i likestillings- og diskrimineringsloven. Vi vil anmode om at departementet presiserer dette.

5. Forskriftsregulering av urnevegg

KA støtter departementets forslag om å regulere i forskriften forhold som kan åpne for – og gir rammer for - å ta i bruk urnevegg som et tilbud på linje med jordbegravelse. KA har ingen innvendinger til forslagene til forskriftsbestemmelser på dette området. Vi vil samtidig understreke at dette er et nytt område der erfaringer vil kunne gi behov for endringer av forskriftene, og KA vil derfor foreslå at det etter en periode gjennomføres en evaluering av bruk av urnevegg og bestemmelsene på dette området.

6. Navneflytting

KA er enig i hovedprinsippet om at det i navnet på gravminne skal være den som er gravlagt i samme grav. Det er likevel gode grunner til unntak fra denne hovedregelen, og vi støtter at det brukes begrepet «navneflytting» bør brukes når navn kan settes på et gravminne på en annen gravplass enn der avdøde er gravlagt. KA støtter forslaget om at det åpnes for navneflytting til navnet minnelund på bestemte vilkår. Vi støtter de vilkår som er omtalt i departementets forslag i alternativ 1 når det gjelder vilkår for slik navneflytting.

Minnevegg

Flere felleråd har tidligere foreslått en ordning med «minnevegg» på en gravplass der navn på gravlagte kan settes opp hvis gravminnet fjernes. Dette vil gjøre det lettere for mange å avslutte en festeavtale for en grav. Flere felleråd har også pekt på at dette kan imøtekomme et ønske fra mange pårørende om et minnested etter askespredning. Etablering av en minnevegg kan forsterke gravplassens betydning som sørge- og minnested. Dette forslaget er ikke omtalt i høringsnotatet, men KA ber departementet igangsette en egen utredning av dette forslaget. Vi tror bl.a. at en ordning med navn på en minnevegg kan være et godt alternativ til navneflytting til navnet minnelund.

7. Nedbryting av kistegraver mv

Stenging av gravplass

KA støtter forslaget om utvidet hjemmel for stenging av hele eller deler av gravplass, og at vedtak om slik stenging gis til lokal gravplassmyndighet. Det er også positivt at jordbunnsforhold omtales direkte som grunnlag for stenging.

Krav til masser ved lukking av åpen kistegrav

KA er positiv til at departementet er opptatt av endringer i regelverket som imøtekommer erfaringene med manglende nedbryting p.g.a. dårlige jordbunnsforhold. KA erfarer imidlertid at det kan skape nye utfordringer når masse som medfører dårlig nedbryting erstattes av en helt annen type masse ved igjennfylling av graver. En slik praksis kan ha konsekvenser for stabilitet i området, det kan gi økt risiko for utglidning, og det kan gi problemer med overvann eller manglende drenering. KA mener derfor at denne saken bør utredes noe mer før forskriften endres.

Registrering av avvik

KA støtter departementets forslag om at enkeltgraver som ikke oppfyller forskriftens krav for nedbryting mv skal registreres på en systematisk måte. Et slikt krav kan bidra til å understøtte at gravplassmyndigheten har en systematisk praksis som skjærer de etterlatte og de tilsatte for negative konsekvenser pga dårlig nedbryting.

8. Når festere dør

KA støtter forslaget om en ny bestemmelse der det i utgangspunktet er den som sørger for gravferden for festeren som skal gis anledning til å bli ny fester, med mindre noen andre etterlatte skriftlig krever spørsmålet avgjort av gravplassmyndigheten der graven ligger. Dette bidrar til en bedre klargjøring og forenkling i forhold til dagens bestemmelser om dødsboets rolle.

KA har imidlertid mottatt mange henvendelser om lokale saker der den som sørger for gravferden ikke har interesse av å overta festet. Etter at festeforholdet er avsluttet og gravminnet er fjernet kan det imidlertid melde seg noen andre med sterk tilknytning til avdøde, og som ønsker å påta seg rollen som fester for graven. Noen felleråd har derfor foreslått at det bør etableres en ordning der flere av de etterlatte kan gis muligheten til å overta en festeavtale. Dette vil imidlertid skape utfordringer hvis lokal gravplassmyndighet skal informere alle potensielle etterlatte når en festeavtale er avsluttet. KA vil derfor foreslå at departementet utreder nærmere hvordan det kan etableres en praksis som på en bedre måte ivaretar hensynet til flere etterlatte når en festeavtale avsluttes. Vi foreslår at dette spørsmålet blir vurdert i tilknytning til arbeidet med digitalisering av prosessen etter et dødsfall.

9. Betaling for å fjerne et gravminne

KA støtter forslaget i høringsnotatet om at bestemmelsen i forskriftens § 21, tredje ledd, første punktum, blir opphevet, dvs bestemmelsen om at det er eieren av gravminne som skal besørge fjerning av gravminne fra grav som ikke festes.

KA har vært positive til at gravminner i større grad kan gjenbrukes, da dette bl.a. vil være et godt miljøtiltak. Det framstår som helt unødvendig energi- og ressursbruk at gravminnes tas ut fra steinbrudd og fraktes over store avstander, samtidig som de fleste gravminner blir destruert. Vi registrerer imidlertid at gjenbruk av gravminner i liten grad har fått gjennomslag. Vi vil anbefale at departementet i tilknytning endringen i denne bestemmelsen presiserer gjenbruk av gravminner som en legitim og forsvarlig praksis.

10. Forsøkshjemmel

KA støtter forslaget om en ny forsøkshjemmel som gir departementet en generell, men tidsbegrenset, adgang til avvik fra gjeldende gravplasslov eller forskrifter etter søknad fra lokal gravplassmyndighet. Vi forutsetter at relevante fagmiljøer og instanser blir gitt anledning til å uttale seg før søknad om forsøk blir innvilget.

Vennlig hilsen

KA

Marit Brandt Lågøy
Direktør
Avdeling for sektorpolitikk for styring

Øystein Dahle
Fagdirektør